



ТОШКЕНТ ХАКИКАТИ

ШАНБА

СОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ
ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН
ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 48 (9794).

• 1990 йил 10 март •

Баҳоси 5 тийин.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

Вилоят партия комитети бюроси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССРнинг маъмурий-территориал бўлишларида айрим ўзгаришлар киритиш тўғрисида»ги қарорини бажариш юзасидан тadbирлар қақдаги масалани кўриб чиқди. Марказий Комитет қарорига мувофиқ Янгийўл шаҳар, Бектемир (Тошкент шаҳар партия ташкилот таркибид), Коммунистик ва Янгийўл ноҳия партия комитетларини ташкил этиш бўйича Тошкент вилоят партия комитети ташкилий бюросини тузиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Ташкилий бюрого шу йилнинг март ойида бошлангич партия ташкилотларида ҳисобот-салоҳ Янгийўлларни ўтказиб делегатлар сайлаш, апрель ойининг биринчи ўн кунлигида XIII Янгийўл шаҳар, I Бектемир, XXVI Коммунистик, XXXXIII Янгийўл ноҳия партия конференцияларини ўтказиш вазифаси топширилди.

Ташкилий бюрого вилоят партия комитети ташкилий-партиявий ва кадрлар иши бўлими, ишлар бошқармаси, Тошкент шаҳар партия комитети билан ҳамкорликда Янгийўл шаҳар, Бектемир, Коммунистик ва Янгийўл ноҳия партия комитетлари аппаратларини мавжуд штатлар ва вилоят партия ташкилоти иш ҳақи фонди ҳисобига комплекшлаш вазифаси топширилди.

Вилоят партия комитети бюроси вилоят партия комитети ташкилий-партиявий ва кадрлар иши бўлими, ишлар бошқармаси, Тошкент шаҳар партия комитети зиммасига янги ташкил этилаётган партия комитетларига ташкилий масалаларни ҳал этишда амалий ёрдам кўрсатиш юзасидан тadbирлар режасини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш вазифасини юкллади.

Тошкент вилоят комсомол комитетига шаҳар ва ноҳия комсомол комитетларини шу таразда тузиш масаласини кўриб чиқиш таклиф этилди.

Ўзбекистон Компартияси Янгийўл шаҳар комитетини тузиш юзасидан Тошкент вилоят партия комитети ташкилий бюросияннг

ТАРКИБИ

Гнедаш Валерий Михайлович — 1951 йилда туғилган, рус, 1972 йилдан КПСС аъзоси, Янгийўл шаҳар партия комитетининг иккинчи котиби — ташкилий бюро раиси.

Муҳаммадҷонова Дилором Муҳиддиновна — 1951 йилда туғилган, ўзбек, 1977 йилдан КПСС аъзоси, «Лаззат» қандолат ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг котиби.

(Давоми 3-бетда).

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 120 ЙИЛЛИГИГА

1990 йил 22 апрелда В. И. Ленин туғилган кунга 120 йил тўлади. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси КПСС Марказий Комитети мафкура комиссиясининг шу санага бағишланган таклифларини маъқуллади.

Лениннинг ҳаёти ва фаолияти ҳозир ҳам буюк мақсадга хизмат қилишининг, мураккаб ижтимоий муаммоларни ҳал этишга новаторларча ёндашишининг намунаси бўлиб келмоқда. Ҳар қандай халқ барча замонларда бундай улғ зотларни муносиб эътироф этган ва ҳурмат қилиб келган. Лениннинг номи аввало мамлакат ва дунё тақдирига ҳал қилувчи таъсир ўтказган воқеа — Улғ Октябрь социалистик революцияси билан боғланган.

Ленин ижтимоий пайғамбар ҳам, ҳаёлараст ҳам бўлмаган. Унинг кучи ишчилар синфининг, барча меҳнатқашларнинг эҳтиёжларини пайқаб ола билишда ҳам

да шу эҳтиёжларни партия стратегияси ва тактикасида ифодаб бера олишда бўлган. Изчил диалектик марксчи бўлиши Ленинга ақидадарастларнинг қолоқ хурофотлари ҳам, сохта инқилобларнинг бақирик-чақирикли иборалари ҳам мутлақо ёт эди. Фанда чинакам янгилик яратувчи ва сиёсатда олим бўлиши Ленин социалистик қондалардан чекинмай, мураккаб ва зиддиятли воқеада шу қондаларни рўёбга чиқаришга ёндашувларни қандай қилиб топиш мумкин ва лозимлигини амалда намойиш этди.

В. И. Ленин «ҳарбий коммунизм» даврининг бевосита маҳсулот айирбошлашга ўтиш йўли билан социализмни тўғридан-тўғри қарор топтиришга дастлабки уринишлар хато эканини мардон та ола билди. Ленин «большевикларнинг тақрибиси» инқирозга учради деган турли-туман қароматларга қарамай, ўта инқилобий ши

орларни, сиртдан самарали бўлиб кўринса ҳам, аммо дангалчиликдан иборат бўлган жуф қарорларни рад этиб, социализм тўғрисидаги янги тасаввурларни ижодий излади, пролетар давлати амалий сиёсатининг принципл қондаларини ишлаб чиқди.

Дастлабки ижтимоий ўзгаришлар тақрибасига таяниб, Ленин янги ижтимоий тузумни иқтисодий шароитларсиз мажбур этиш асосига, ижтимоий ва миллий манфаатларнинг хилма-хиллигини инкор этиш, таққилар ва қазарма тарздаги тенгчилик йўли билан қуриб бўлмайди, деган ҳулосани чиқарди. У моддий манфаатдорлик ҳамда шу манфаатдорлик билан боғлиқ бўлган товар ишлаб чиқариши ва муомала иқтисодий омиллари, жамиятнинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш учун турли ижтимоий-иқтисодий укладларнинг имкониятларидан фойдала

ниш зарурлигини тушуниб олди. Шунга асосланиб, социализмнинг моддий пойдеворини барпо этишга қаратилган янги иқтисодий сиёсат эълон қилинди. Айни шу сиёсат гўё революция чиқа олмайдигандек туюлган жууда ўткир муаммолар ва зиддиятларнинг биқик донрасидан ёриб чиқишни таъминлади.

В. И. Ленин социализм «Маърифатпарвар кооператорлар тузуми» деган қондали таърифлаб берди, маданий революция госяни майда ишлаб чиқарувчиларни кооперациялаш билан ва турмушнинг барча шароитларини ўзгариши билан чамбарчас боғлади. Ленинча миллий сиёсат, Совет Федерацияси госялари тўғрисидаги замон яққол кўрсатди. Ленин Совет ҳокимиятнинг моҳиятини тураларча бузиш хавфи борлигини кўрсатиш

(Давоми 2-бетда).



● ПОЯТАХНИНГ С. Раҳимов ноҳияси ижтимоий таъминот бўлими маъмурияти ноҳия ҳудудда яшаётган 80 нафар боқувчисиз қарияни синов тариқасида қурилган уй-клубга таклиф этиб, уларни баҳор байрами билан муборакбод этди ва

совғалар улашди. Бундай ҳурмат-этибор, ғамхўрлик учун қариялар партия ва ҳукуматга миннатдорчилик изҳор этдилар.

Суратда: тантанали учрашувдан лавҳалар. Ҳ. ШОДИЕВ олган суратлар.

КПСС Марказий Комитети Ҳаракат дастури лойиҳасини муҳокама қиламиз

Қўллаб-қувватлаймиз, аммо...

КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездида муҳокама қилиш учун тақдим этилган Ҳаракат дастурининг лойиҳасини асосан қўллаб, шу масала бўйича баъзи бир фикрларимни баён қилмоқчиман. Умуман олганда бу лойиҳа КПСС Марказий Комитетининг 1990 йил февраль Пленумида муҳокама этилиб, Пленум қатнашчиларининг мулоҳазалари, фикрлари, таклифлари ҳисобга олиниб маъқулланган бўлса-да, аслида, бутун коммунистларнинг муҳокамасига қўйилиб, кейин Пленумда кўриلسа яхши бўларди. Чунки лойиҳада партиянинг, Ватанимиз тарихи, унинг босиб ўтган йўли маълум даражада камситилган. Мен биринчи навбатда В. И. Ленин тузган партиямиз ва у ташкил этган Совет давлати тарихини озми-кўлими ёритиш керак эди деб ўйлайман. Чунки кўлга киритган ютуқларимизни улоқтириб ташлаб бўлмайди. Биз ана шу ютуқларни мустаҳкамлаб, ўшалар асосида олға боришимиз мумкин. Бунинг марксизм-ленинизмда ворислик дейилади. Бу масала диалектика қонуниларига бориб тақалади. Диалектиканинг инкорини инкор қонунинда ворислик яхши ёритиб берилган. Ҳамма соҳада ҳар бир ҳодисанинг икконтон томонлари сақлаб қолиниб, салбий томонлари улоқтириб ташланади. Бу билан мен Ҳаракат дастуридаги масалаларни ёритишда назарий масалалар ҳам чуқур қамраб олинмаган дедимки. Ҳаракат дастури лойиҳасида бу нарса жуда юзаси ва умуман баён қилинган, холос. Шунинг

учун бу лойиҳани тайёрлашда назарий масалалар билан шуғулланувчи олимлар жалб қилинмаганга ўхшайди.

Миллий масала ҳам дастурда етарли ўрин олмаган деб ҳисоблайман. Чунки В. И. Лениннинг «Миллий масала бўйича танқидий мулоҳазалар» (1913 йил) номли асарида миллий масала бўйича икконтон тенденция ҳақида ёзилган. Ана шу тенденцияларни таҳлил қилиш ҳозирги даврда катта аҳамиятга эга. Биринчи тенденция — миллатларнинг ўйғониши ва миллий давлатлар тузиш учун кураш; иккинчи тенденция — интернационализм принциплари. Бу икконтон тенденция диалектик равишда бир-бири билан боғлиқ бўлиб, унинг ҳозирги вақтда ҳам қўллаш мумкин. Чунки Сталин даврида ва ундан кейин бизда миллий масала узил-кесил ҳал қилинган деган гаплар тарқалган эди. Биз ҳозир миллий масаланинг ҳал қилинмаганини кўриб турибмиз. Бундан ташқари, бизда миллатлар яшаб кетмоқда ва бир-бирига қўшилиб кетмоқда деган нотўғри фикрлар ўрин олган эди. Жамиятимиздаги ҳозирги воқеалар бунинг нотўғри эканлигини кўрсатмоқда. Шунинг учун дастур лойиҳасидаги шу соҳадаги масалага айрим аниқлик киритилиб, В. И. Ленин асарларига мурожаат қилиш керак эди деб ҳисоблаймиз. Шу муносабат билан миллий республикаларнинг тараққиётида маълум даражада тафовутлар борлигини тан олишимиз керак эди. Масалан, Ўзбекистон кўп жихатлардан икконтон-иктисодий тараққиёт

да орқада қолиб кетган (аҳоли жон бошига ҳисоблаганда бу нарса яққол кўринади).

Яна бир масалани таъкидлашни истар эдим. Кейинги вақтда Болтиқбўйи республикалари (Литва ССР) СССРдан чиқиб масаласини кўтариб чиқмоқдалар. Уйлайманки, бу иттифоқ бўлмаганида биз Улуғ Ватан урушида галаба қозонмаган бўлур эдик. Биз бутун ҳаётимиз давомида ана шу иттифоқни мустаҳкамлаш учун курашдик. Энди бўлса тарқатиб юбориш учун ҳаракатнинг шохиди бўлиб турибмиз. Уларнинг бу ҳаракатлари нотўғри деб ҳисоблайман. Шу муносабат билан Ҳаракат дастурида байналмилал масалаларни кучайтириш, СССРнинг ҳақиқий бирлаштирувчилик ролини ёқинроқ кўрсатиб бериш керак эди.

Юқоридagi таклифларим, мулоҳазаларим КПСС Марказий Комитети Пленуми маъқуллаган Ҳаракат дастури лойиҳасининг айрим томонларига тааллуқли бўлиб, унинг барча соҳаларини қамраб олиш жуда катта масала эканлиги, табиийдир.

Умуман олганда, КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми (1990) маъқуллаган Ҳаракат дастури лойиҳасининг айрим камчиликларини тузатиш ҳолда, коммунистларнинг таклиф ва мулоҳазаларини ҳисобга олган ҳолда қабул қилиш ва қўллаб-қувватлаш мумкин.

А. НУРУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Фалсафа кафедрасининг профессори,
тарих фанлари доктори.

МУДДАТЛАРИ
БЕЛГИЛАНСА

КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездида Ҳаракат дастурини таъкидлаш билан қўйиб чиқдим. Шунинг эътирофи эътиш керакки, КПСС қайта қуриш ташаббускоридир. Партия ва ҳукуматимизнинг кейинги беш йил ичидаги халқаро муносабатларда тутган ошқоралик ва қайта қуриш сиёсати самарали натижалар берди. Совуқ уруш кескилиги қайта, қуролсизланиш бора-бор музокарада икконтон бўлиб турибмиз. Ленин ички ишларимизда ошқоралик ҳозирча фақат камчиликларимизни очиб бериш билан дастурда келтирилган сусткашлик билан амалга ошаётганини кўрсатмоқда.

Қундалик ҳаётимизда муаммоларнинг қўпайиб боришига, партия ичида қайта қуриш ишларининг оқсатгани сабаб бўлмоқда, деб ўйлайман. Қайта қуриш кечани бошланди, деб тасаввур қилсак, дастур кўпгина муаммоларни очиб бериб, уларни ҳал этиш йўллари кўриб берганини кўриш мумкин. Аммо қайта қуриш ва ошқоралик сиёсати эълон қилинганга беш йилдан ошди-ку! Бу ҳужжатни ишлаб чиқишда сусткашликка йўл қўйилмадимики? Ахир, ўзингиз ўйлаб кўринг, дастурда ёритилган масалаларнинг деярли барчаси ке-

йинги лойиҳада СССР халқ депутатлари съездлари ва сессияларда кўтариб чиқилмоқда, муҳокама қилинмоқда. Ваҳоланки, партия бу дастурни XIX конференциядан кейинроқ ишлаб чиқиб, кенг омма ўртасида муҳокама қилиб, зарурат бўлса фавқулодда съезд қаъриб, таъкидлаш керак эди. Дастурда келтирилган биргина муаммога эътибор беринг: «Социалистик йўлга ва октябрь ғояларига садоқат биз учун ўзгармасдир: ҳокимият — советларга, фабрикалар — ишчиларга, ер — деҳқонларга берилсин...!»

Ахир бу шпор ота-боболаримиз Советлар ҳокимиятини ўрнатган даврдан бизга мерос-ку! Шу сингари бу дастурни ҳам биз фарзандларимизга мерос қилиб қолдирмаскигами. Бундай ҳол рўй бермаслиги учун дастурда келтирилган муаммоларнинг ҳал этилиш муддатларини аниқ белгиланса маънада мувофиқ бўлур эди. Шу билан бирга биринчи навбатда дастурнинг еттинчи моддасида кўзда тутилган партияни янгилаш сиёсати тезроқ амалга оширилса, қайта қуриш жараёнининг тезлашишига туртки бўлар эди, деб ўйлайман.

Эркин УСМОНОВ,
инженер-геофизик.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ
ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

(Давоми. Боши 1-бетда)

Жук Олег Радионович — 1961 йилда туғилган, белорус, 1984 йилдан КПСС аъзоси. Янгийўл мебель фабрикаси дурадгори.

Қорабев Шухрат Йўлдошбекович — 1954 йилда туғилган, ўзбек, 1976 йилдан КПСС аъзоси, Янгийўл шаҳар партия комитети ташкилий бўлимининг мудири.

Мўйдинов Адашали — 1945 йилда туғилган, ўзбек, 1968 йилдан КПСС аъзоси, Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлик комитети Тошкент вилояти бошқармасининг шаҳар бўлими бошлиғи.

Норов Тўхта Темирович — 1939 йилда туғилган, ўзбек, 1968 йилдан КПСС аъзоси, Янгийўл пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори.

Нуритдинова Мамлакат — 1944 йилда туғилган, ўзбек, 1972 йилдан КПСС аъзоси, Янгийўл шаҳар партия комитетининг котиби.

Йўлдошев Эркин Эргашевич — 1948 йилда туғилган, ўзбек, 1976 йилдан КПСС аъзоси, Янгийўл шаҳар ижтисодия комитети раиси.

Ўзбекистон Компартияси Бектемир ноҳия комитетини тузиш юзасидан Тошкент вилоят партия комитети ташкилий бюросининг

ТАРКИБИ

Соболев Геннадий Иванович — 1950 йилда туғилган,

рус, 1978 йилдан КПСС аъзоси, Нариманов шаҳар партия комитетининг биринчи котиби — ташкилий бюро раиси.

Алимов Шавкат Адхамович — 1951 йилда туғилган, ўзбек, 1973 йилдан КПСС аъзоси, Тошкент мотор заводи директори.

Баширова Ҳалима Мавлетовна — 1945 йилда туғилган, татар, 1967 йилдан КПСС аъзоси, Бектемир ноҳиясидаги 5-ўрта мактаб директори.

Ғонпов Ботир Шерназарович — 1951 йилда туғилган, ўзбек, 1973 йилдан КПСС аъзоси, вилоят партия комитети ташкилий-партиявий ва кадрлар иши бўлими масъул ташкилотчиси.

Исаев Георгий Георгиевич — 1938 йилда туғилган, арман, 1973 йилдан КПСС аъзоси, Тошкент темир-бетон буюмлари заводи директори.

Косигин Николай Геннадиевич — 1950 йилда туғилган, рус, 1976 йилдан КПСС аъзоси, Тошкент экспериментал тажриба-механика заводи слесарлар бригадир.

Фальков Игорь Леонидович — 1956 йилда туғилган, рус, 1987 йилдан КПСС аъзоси, Ўрта Чирчиқ ноҳия партия комитети умумий бўлимининг мудири.

Шегай Валентин Афанасьевич — 1952 йилда туғил-

ган, корейс, 1981 йилдан КПСС аъзоси, Киев олий партия мактаби тингловчиси.

Йўлдошев Мавлон Шукурчи — 1954 йилда туғилган, ўзбек, 1977 йилдан КПСС аъзоси, вилоят партия комитети ташкилий-партиявий ва кадрлар иши бўлими масъул ташкилотчиси.

Ўзбекистон Компартияси Янгийўл ноҳия комитетини тузиш юзасидан Тошкент вилоят партия комитети ташкилий бюросининг

ТАРКИБИ

Дадабев Шухрат Отахович — 1939 йилда туғилган, ўзбек, 1965 йилдан КПСС аъзоси, Янгийўл шаҳар партия комитетининг биринчи котиби — ташкилий бюро раиси.

Абдуллаев Серикбой — 1955 йилда туғилган, қозоқ, 1979 йилдан КПСС аъзоси, У. Юсупов номли богдорчилик-ўзумчилик комбинати тракторчиси.

Исмаилов Махмуд — 1920 йилда туғилган, ўзбек, 1944 йилдан КПСС аъзоси, «Коммунизм» колхозни раҳбарлигининг раиси.

Касаткин Дмитрий Александрович — 1949 йилда туғилган, рус, 1973 йилдан КПСС аъзоси, вилоят партия комитети ташкилий-партиявий ва кадрлар иши бўлимининг масъул ташкилотчиси.

Муратов Владимир Зекриевич — 1950 йилда туғилган, татар, 1972 йилдан КПСС аъзоси, Янгийўл ноҳия ижтисодия комитети раисининг ўринбосари, ноҳия агросаноат президиуми кенгаши раиси.

Ҳожиев Абдумуталиб — 1936 йилда туғилган, ўзбек, 1962 йилдан КПСС аъзоси, «Средазельхозмеханизация» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори.

Ҳамробекова Тожи — 1939 йилда туғилган, ўзбек, 1973 йилдан КПСС аъзоси, Калинин номли колхоз пахтачилик бригадаси бошлиғи.

Шукурлов Камолбек — 1951 йилда туғилган, ўзбек, 1979 йилдан КПСС аъзоси, Янгийўл ноҳия халқ назорати комитетининг раиси.

Юсупов Абдулгани — 1946 йилда туғилган, ўзбек, 1976 йилдан КПСС аъзоси, Янгийўл ноҳия ижтисодия комитети раиси.

Ўзбекистон Компартияси Коммунистик ноҳия комитетини тузиш юзасидан Тошкент вилоят партия комитети ташкилий бюросининг

ТАРКИБИ

Махмудов Мансуржон — 1951 йилда туғилган, ўзбек, 1974 йилдан КПСС аъзоси, Халқ депутатлари Коммунистик ноҳия кенгаши раиси — ташкилий бюро раиси.

Айнабекова Мария — 1955 йилда туғилган, қозоқ, 1978 йилдан КПСС аъзоси,

«Ўзбекистон» колхозни аъзоси.

Алимов Мурат Маликович — 1961 йилда туғилган, қозоқ, 1987 йилдан КПСС аъзоси, Нариманов шаҳар комсомол комитетининг биринчи котиби.

Бабосина Наталья Николаевна — 1946 йилда туғилган, рус, 1977 йилдан КПСС аъзоси.

Ким Вячеслав Сергеевич — 1950 йилда туғилган, қозоқ, 1977 йилдан КПСС аъзоси, «Политотдел» колхозни раҳбарлигининг раиси.

Налибев Ерменбой — 1950 йилда туғилган, қозоқ, 1976 йилдан КПСС аъзоси, Коммунистик ноҳия ижтисодия комитети раиси.

Толянов Олимжон Орипович — 1950 йилда туғилган, ўзбек, 1977 йилдан КПСС аъзоси, Нариманов шаҳар партия комитети ташкилий бўлимининг мудири.

Темиров Юрро Александрович — 1932 йилда туғилган, украин, 1963 йилдан КПСС аъзоси, Нариманов шаҳар партия комитети ҳузуридаги партия комиссияси раиси.

Шек Анатолий Александрович — 1949 йилда туғилган, корейс, 1975 йилдан КПСС аъзоси, Нариманов шаҳар партия комитети котиби.

Эргашев Йўлдош — 1944 йилда туғилган, ўзбек, 1970 йилдан КПСС аъзоси, Янгийўлдаги 121-автокорхона ҳайдовчиси.

Ёкубов Мухриддин Зухриддинович — 1948 йилда туғилган, ўзбек, 1972 йилдан КПСС аъзоси, вилоят партия комитети ижтисодия-иқтисодий бўлими консултанти.

Хотира кунни олдида

ШУНДОҚКИНА рўпарамизда бир ҳовли бор. Бувим ҳар гал ўтатириб, беиктиёр тўхтайдилар-де, ичкарига мўралайдилар. Кейин пичирлаб дуо ўқийдилар. Бирор марта ҳам шу одатларини тарк қилмаганлар. Мана ҳозир ҳам эшик олдида туриб дуо ўқидилар-да, юзларига фотиҳа тортдилар.

Шу оддийгина ҳовлида нима сирасор бор экан, билолмасдим. Балки қачонлардир бу ерда бувимнинг қариндошлари тургандир деб ўйлардим, лекин ойимнинг айтишича, бу ҳовлида ҳеч қачон қариндошларимиз турмаган экан. Ниҳоят бир кун бунинг сабабини бувимнинг ўзларидан сўрадим.

— Уша ҳовлида, — шошилмасдан гап бошладилар бувим, — Баҳри деган бева аёл яшарди. У вақтлар рўзгор оғирлиги бўйига тушган аёллар, бирор тўқроқ хонадоннинг юмушини бажариб кун кўришарди. Баҳри хола ҳам, ҳали у қўшиннинг, ҳали бу қўшиннинг хизматини қилар, кирини ювиб, кўрпасини қавирди. Онам қаза қилиб, ота-бола ёлғиз қолган кезларимизда иссиқ-совуғимиздан ўша аёл хабар олиб турган. Уни бирон марта тинч турганини кўрмаганман, доимо иш билан машғул бўларди. Жуда меҳнаткаш, ювощ аёл эди...

Бувим бир нуқтага тикилиб жим қолдилар. Хотиралар узоқ-узоқ йиллар қаърига олиб кетаётгани юзларидан кўриниб турарди.

— Ҳозир ҳам яхши эслайман. Баҳри хола эски, туси кетиб қолган чит кўйлак кийиб, доқа рўмол ўраб, ўчоқ бошида бўғирсоққа ҳамир қорарди. Мен ҳам ўша ерда дамлашган бўлиб ўчоқбошида иверсиб юрардим. Бир пайт ёнгинамда нимадир бўкиргандек бўлди. Шундоқ ўғирлидиму, турган жойимда қотиб қолдим. Бир қадамгина нарида қоп-қора жундор маҳлуқ ер тепсиниб турарди. Додлаб қочдим, маҳлуқ ҳам изма-из қулаб келарди. Ҳовлини ўн мартача айландим шекилли. Сўнг бир нимага қочишиб йиклидим. Кўзимни очганимда рўпарамда Баҳри ҳоланинг ўғли — Собир турарди. У қоринни ушлаганча, қотиб-қотиб қулар, ерда қўйини териси, шохлари сочилиб ётарди.

— Ҳай, Собир! Бу нима қилга-

нинг. Қиз бечоранинг ўтаксини ёрай дединг-ку, — Баҳри хола югуриб келиб мени тургизди, кийимларимни қоқиб, ўчоқбошига етаклаб кетди.

Собир бўлса, қилган ишдан мамнун, илжайиб турарди. Ўзи шунақанги тўполончи бола эдики, аста қўяверасан. Ерга урса, осмонга сап-

бераман, хизмат ҳақиқа озроқ пул берсан бўлгани.

Маънос аҳволда турган Собирнинг гаплари мени ҳайратга солди. Уни ҳеч бу аҳволда кўрмагандим.

— Пулни нима қилсан! — дедим унга.

Собир у ёқ-бу ёққа алағлаб, паст овозда:

— Аскарликка кетяпман, йўлқирага пул керак, — деди.

Бу орада мен бошқа маҳаллага келин бўлиб тушдим. Баҳри холаи шундан сўнг камдан-кам кўрадиган бўлиб қолдим. Назаримда Собир кетгач, маҳалла ҳувиллаб қолгандек эди.

Орадан анча вақт ўтди. Бир кун, отамнинг ҳовлидан хабар олиш учун

Собир, замон бироқ тинчигач Самарқандда хизмат қила бошлади. У онасини тез-тез олиб кетарди. Баҳри хола бир-икки ой ўғлиникида туриб келарди-ю, лекин бутунлай кучиб боришга розилик бермасди. Маҳалладагилар Баҳри аяга, энди ачиниш эмас, балки ҳавас билан қарашарди.

Афсуски, Баҳри аянинг қувончли кунлари қисқа экан. Ҳасталикдан вафот этганида Собир ҳали ўттизга ҳам кирамаганди. Уни охириги марта ҳам маъракаларда кўргандим. Кейин, бу ҳовлида аянинг қариндошлари яшай бошлашди. Собирнинг урушга кетгани, 1945 йили Данциг деган ерда ҳалок бўлганини ўшалардан эшитди. Кейин билсам, у урушда қаҳрамон генерал бўлган экан...

— Бувимга ҳайрон бўлиб тикилиб қолдим. Боятдан бери Баҳри ая ҳақидаги хотираларини тинглаб ўтириб, гап Собир Раҳимовнинг онаси ҳақида кетаётгани ҳаёлимга ҳам келмаганди. Наҳотки, ўша машҳур генерал Раҳимов, ҳалқимизнинг миллий қаҳрамони рўпарамиздаги уйда яшаган бўлса! Бу ҳақда ҳеч ким, ҳеч нарсга демаганди. Шу пайт ёдимга мактабда қаҳрамон жангчиларга бағишлаб ўтказилган кеча тушди. Ушанда менга Собир Раҳимов ҳақида маъруза қилиш топширилганди. Мен бир неча тарихий манбалардан фойдалангандим, лекин уларнинг биронтасида ҳам Собир Раҳимовнинг онаси тилга олинмаган, унинг болалик даври ҳақида ҳеч нима дейилмаганди. Аксариат манбаларда болалар уйида ўсгани таъкидлаб ўтилганди. Бунинг бувиимга айтгандим, у киши кулиб:

— Эй, болам, қизиқсан-а, Собирнинг онаси тугул ўзини кўрганлар ҳам аллақачон кўкариб чиққан бўлса эҳтимол. Уйлаб қарасам, Баҳри аяни кўрган, билганлардан ёлғиз мен-у. Баҳром тоған қолибди, холос. Бир пайтлар шу ҳовлида музей омонқчи ҳам бўлишувди. Уч-тўртта мухбир келиб, газеталарда ҳам ёзишувди, йўқ, кейин яна жим бўлиб кетишди.

Энди ўзим ҳам ҳар гал ўша ҳовли ёнидан ўтганимда тўхтаб, ичкарига мўралайман. Назаримда Баҳри хола ҳамон кўрпа қавиб, ўғлига эртак айтётгандай туюларди. Қаҳрамоннинг онаси ҳақида ўйлайман. Сарқарда қонли жанглар афасидада тураркан меҳрибон она сиймоси бепоён Ватан тисмоли бўлиб кўз олдида гавдаланаркан.

Ҳар гал ҳалқимиз сеvimли фарзанди хотирасини ёд этганда уни ўстириб, вояга етказган онаси — Баҳри аянинг ҳам эслашларини жуда-жуда истардим.

Нодира СОДИҚОВА,
Октябрь ноҳиясидаги «Фаол» маҳалласи.

ГЕНЕРАЛНИНГ ОНАСИ



[БУВИМ — ЗАМИРА ШУКУР ҚИЗИ ХОТИРАЛАРИДАН]

чирди. Егоч қиличлар ясаб, маҳалла болалари билан «уруш-уруш» ўйнардди. Лекин шу тўполончилигига қарамай Собир онасига ниҳоятда меҳрибон эди. Она-бола бир-бирларига жуда-жуда суяниб қолишганди.

Бир кун отам ҳадеганда ишдан қайта бермадилар, бир ўзим каттакон ҳовлида кўрқиб Баҳри аяниқига чиқдим. Ҳовли зимистон эди. Ичкарида Баҳри ая кўрпа қавиб ўтирарди. Секин бориб, бир чеккага ўтирдим. Собир ҳам онасининг пинжига тикилиб ўтирарди. Баҳри ая шундай пайтларда бизга қизиқ-қизик эртақлар, дostonлар, қўшиқлар айтиб берарди. Собир бунақа кезлар бутунлай бошқача бўлиб кетарди.

Уша кезлар Баҳри аянинг соғлиги ёмонлашиб қолганди. Бир кун ҳовли сулуриб юрардим, Собир чикиб қолди.

— Замира, — деди у дабдурустан. — Утин-пўтин ёриб берайми! Майли қанча десанг, шунча ёриб

ҳовлига чиқсам, Собирларнинг эшиги олдида одам тўлиб кетибди. «Нима бўлибдикин», деб одамлар орасидан ўтиб, ҳовлига кирдим. Қарасам, ҳарбий кийим кийган Собир турибди!

У бутунлай ўзгариб кетганди. Баҳри хола қайсибир қўшиннинг уйида экан, ўғлининг келганини эшитиб, югуриб чиқди. Она-боланинг кўришаватганини кўриб йиғламаган ҳам йиғладим. Уша кун Баҳри аянинг уйдан одам аримади. Кейин Собир тез-тез келадиган бўлиб қолди.

Собир шпорли этикларини тўқиллатиб келиб қолганида дунёда Баҳри аядан бахтиёрроқ одам бўлмасди. Ушанда бутун маҳалла уникига кўчиб чиқарди, чамамда. Одамлар давра қуриб ўтириб, Собирнинг ҳикояларини тингашарди. Биз, унинг азвод командири бўлиб, Берди долхонинг додини берганини, қаҳрамонлик курсатиб Қизил Юлдуз ордени билан тақдирланганини кейин билдик.

• Спортмиз қалдирғочлари

У БИРИНЧИЛАРДАН ЭДИ

ЎКТАМХОННИНГ хонадони байрам кунни ҳақиқий тўйхонага айланиб кетди. Эртабаданоқ ўғил-қизлари, набиралари, шогирдлари қучоқ-қучоқ гуллар билан кириб келишди. Улар она-хоини ҳам тугилган кунни, ҳам 8 март байрами билан муборакбод этгани ошиқ-шарди.

Ўктамхон қувончдан энтикарди. Бугун ундан кўра бахтлироқ одам йўқдек эди. Фарзандлари олдида, жажжи набиралари иссиқ бағрида. Ёру-биродарлари ўтган-кетганларни эслашарди, Ўктамхоннинг хизматларини тилга олишарди.

Ўктамхон Исмоилова Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси, ўзбек аёлларидан етишиб чиққан биринчи жисмоний тарбия ўқитувачиси. Унда спортга бўлган муҳаббатни энг олдин жисмоний тарбия ўқитувачиси Андрей Дурановский сезган эди. Ушанда Ўктамхон Тошкентдаги 9-мактабда ўқирди. Устозининг маслаҳати билан Ўктамхон кейинчалик Тош-

кент жисмоний тарбия техникумига ўқишга кирди.

Техникумда ундан бошқа ўзбек қизлари йўқ эди. Шу боисдан олдинга уялиб ўқишни ташлаб кетмоқчи ҳам бўлди. Лекин техникум ўқитувчилари Александр Ишнина, Василий Винчиков бунга йўл қўйишмади. Чунки улар ҳам қиздаги қобилиятни тезда фаҳмлаб олишган эди. Ўктамхонни кўпроқ мусобақаларга жалб этиб овутишди, ўқишга кўникма ҳосил қилишди.

Ўктамхон ўқиб юрган даврларида гимнастика ва акробатика бўйича биринчи разрядли спортчи бўлиб етишди. Мусобақаларда фаол иштирок этиб, Ўзбекистон чемпиони бўлди. Сўнг ўзи ўқиган 9-ўрта мактабда жисмоний тарбиядан дарс бера бошлади.

Энди унинг спортдан ҳеч ким ажрата олмасди. Бу қизиқш ёш муаллимани жумҳурият давлат жисмоний тарбия институтига етаклади. Оилали, бола-чақали бўлишга қарамай, барча қийинчиликларни енгиб институт-

ни ҳам муваффақиятли тамоллади. Шу бўйи қарийб ўттиз йил ўғил-қизларимизга жисмоний тарбиядан сабоқ берди.

Унинг тарбиясини олган ёшлар спорт мусобақаларида шўхрат қозонишди. Ҳар байрамда ва тугилган кун-

ларда эса устоз хонадониди бўлиб, берган сабоқлари учун миннатдорчилик издор этиб кетишни қанда қилишмайди. Шунинг ўзи ветеран педагогга ҳар қандай мукофотдан азиядир.

Фахрийдin НУРИДДИНОВ,
ветеран педагог.



■ СУРАТДА: Ўктамхон Исмоилова сеvimли неваралари даврасида.

• Социал масалалар бўлимида: қайта қуриш ва биз •

МИЛИЦИЯ идорасида энг қийин иш — участка инспекторлиги. Эрта тонгдан ярим тунгача давом этади. Асосий мақсади ўз участкасида жиноятга йўл қўймаслик. Бунга эса фақат жамоатчиликка суянган ҳолдагина эришиш мумкин. Аммо, масалага яқинроқ ёндашадиган бўлсак, участка инспекторининг обрўси, ҳалқ билан алоқаси кўнгилдагидек эмаслигини сезамиз.

...Гапни аччиқ бир ҳақиқатдан бошламоқчиман. Турғунлик даврида милицияни юқоридоғи раҳбарлар истоган қуйига ўйнатишди. Биз уларнинг «таёғи» вазифасини бажардик. Ханузгача ёдимда. Ноҳиянинг раҳбарларидан бири тўй қилганида кун бўйи унинг уйини пойлаганимиз. Қўчаларни беркитганимиз. Келинбойларга университетдаги қизини кўриб келиш учун енгил автомашина топиб берганимиз. Бир ҳафталаб канал ёқисида ётиб сув пойлаганимиз.

Яна бир мисол. «Кремль» совхозида Музамирдин Мамедов деган йигит участка инспектори эди (Ҳозир у киши милиция бошлиғи ўринбосари лавозимда). Совхоздаги катта бир йиғилишда яқроққўм раиси (со-бик) уни ўрнидан тургазиб сўради.

— Нега пахтада мол юрипти?

— Ҳўжалик раҳбарларини оғоҳлантирганман. Қоровул ажратилган.

— Неге сен қарамайсан?

— Мен ҳашарчилар билан бандман...

Участка инспектори раисга ёқмади. У мақлисида иштирақ этаётган милиция бошлиғига буюрди:

— Бу маҳмаданани бошқа участкага ўтказ!

Шундай бўлди ҳам.

Яқин-яқинда биз пахта қоровули эдик. Даладан мол ҳайдаб юрардик. Ярим тунгача кўсак қувётган ағра-ғат олдиде турардик. Йўлдан ўтиб кетаётган машинани тўхтатиб одамларни пахта терига ундардик.

...Кейинги вақтларда қишлоқ жойларида мол ўғирлаш ҳоллари кескин кўпайди. Бунинг ҳам ўзига яраша сабаблари бор. Кўпгина одамлар кеч қуздаёқ сигирларни нини далага ҳайдаб юборишди. Сабабини сўрасангиз ҳашак йўқлигини рўқач қилишди. Аммо, молларидан хабар олишмайди. Қарабизники, мол йўқолади. Яна милиция айбдор.

— Ойлик олгач, топиб беринглар-да!

— Нима қилиш керак? Ҳар сигирни ортидан биттадан милиционер қўйиш керакми? Ахир бунинг имкони

йўқ-ку? Агар одамлар бунчалик лоқайд бўлиб кетишмаганида эди, бундай ўғирликларнинг олдини олган бўлардик.

Ҳозир нафақат жумҳуриятимизда, балки Иттифоқимизда ҳам воғта етмаган болалар «фаолияти» ташвишлидир. Биласизми, кейинги вақтларда ресторанларга, кинотеатрларга кириб кўнгили ҳордиқ, чиқаришнинг иложи бўлмай қолди. Ёш-ёш ўспиринлар у ерларда маст-аласт бўлиб ўтиришди. Оғизларида папирос. «Отвечаю», «Ти мужик», «Нештяк». Бу гаплардан асабимиз қақшади.

Болаларнинг бу қилиқларига ҳам кўпроқ милицияни айбдор деб қарашди. Ё бўлмаса мактаблардаги тарбия ишларини бўш деб топиш-япти. Бўлса бордир. Лекин

Уруш қатнашчиси. Агар ўғлимга жарима солсанглар, юқорига арг қиламан!

Ана ҳолос. Пенсия, уруш қатнашчиси, оқ-қорани таниган оила бошлиғининг гапни қаранг! У шундай деб тургач, боладан нима кутиш керак. «Қалқон» бўлган отани кўрган ўғил ана хурмача қилиғини давом эттирмайди деб ким қасолат бера олади.

Гапнинг очиги, ўспиринлар билан ишлаш инспекторларининг ҳамма болалар билан гаплашишга имкони йўқ. Вант етишмайди. Чунки улар ноҳида уч ё тўрт кишини ташкил қилишди. Ундан ташқари болани кўриб тарбиялаб бўлмайди.

Кўпгина танишларим айбни милицияга ағдаришди. Гўёки, ҳозир одамларнинг ўзи болалари билан шуғул-

— Нима гап? — сўрадик уй бекасида.

Аёл йиги аралаш тушунтирган бўлди:

— Уйимизнинг олдига такис келиб тўхтади. Ундан бир йигит тушиб, мендан қирқ сўм беришмини илтимос қилди. Ҳайдовичга бермоқчи экан. Мен эшикни қўқулаб, сизларга телефон қилдим-да, қўшнилари чақирдим. Одамлар тўллангач, у кетиб қолди. Кўрқди, шекилли.

Мен йигилиб турган кишилардан сўрадим.

— Ёш йигитча экан. Қўлашиб ушлаб қолмишга ҳаракат қилмадиларинми?

Ҳамма жим. Ҳамма бепарво. Шунча одам битта милиционернинг келишини кутишган. Аммо, улар ҳам ўзича ҳақ. Безорини ушлаш уларнинг вазифасига кир-

баби, кечиккан «иш» учун қонун олдиде жавоб беришга тўғри келади-да!

Гоҳида замондошларимнинг кўнгилини ҳикмат қилувчи воқеаларнинг бевосита иштирокчилари бўлиб қолишганини кўриб ич-ичидан ачинаман. Газеталарда кўп ўқийман. Жумҳуриятимизнинг турли бурчларида да сангб юрган ангишоначилар ҳақида ёзилади. Тўғри, улар ҳам бўлса-да. Бор. Буни инкор қилиб бўлмайди. Аммо, шу «она сути» озгидан кетмаган! афсусларларнинг тузонага ўзи билган ҳолда тушаётган туппа-тузук одамларни кўриб ҳайрон қолмаман. Ахир бу тирмазаклар кўчада «дуч» келган одамга пул бераман» деб ўтирган йўқ-ку! Наҳотки, шу оддий ҳақиқатни тушуниш қийин бўлса? Агар одамлар шу ўйинга бош қўшмаганларида эди, ангишоначилар ўз-ўзларидан йўқ бўлиб кетишарди. Чунки, улар ўтган-кетган одамни қўлидан ушлаб ўйнашга мажбур қилишмайди-ку?

Мен бир муаммодан оғир ташвишдаман. Ўйлаб ўйимнинг охирига етолмайман. Кейинги йилларда антиқа бир одат чиқдики, милицияга фақат коммунистларни ишга олиш бошланди. Менимча, бу унчалик тўғри эмас. Милицияга шу соҳага қизиқадиган, уни жондидан севадиган ёшларни олишимиз керак. Коммунист бўлишмаса ҳам кўпроқ ўшаларнинг нафи тегади. Ҳатто, уларни милиция остоначидан ҳайдасангиз ҳам кетишмайди. Афсуски, улар учун айрим ҳолларда милициянинг эшиги берк. Сабаби битта. Партиясиэлги ёки комсомолда йўқлиги. Биз қарларнинг партиявийлигига қараб эмас, уни имкониятига, қизиқишига қараб олишимиз керак. Назаримда шундай қилсак, ўрнинг бўларди.

...Ажойиб инсон, ўз касбининг жонқуяри, милиция катта лейтенанти Ғуломжон Нурматовнинг бир гапи сира ёдимдан чиқмайди.

— Баъзи дўстларим ютуқларим сирини сўрашди. Ҳайрон қолмаман. Ахир, менда ҳеч қандай сир йўқ. Менинг қанотим ҳам, таянч нуқтам ҳам — халқ. Усиз сира учолмайман...

Ҳақ гап. Милициянинг қучи қанотида. Таянч нуқта-сида. Унинг бир қаноти қонун бўлса, бир қаноти халқ. Қанот жуфт бўлмаганига парвоз текис бўлади.

Муҳаммаджон СОНПОВ,
Бўқа ноҳияси.

ҚАНОТ ЖУФТ БЎЛСА

ёки милициянинг кечати ва бугунги обрўси ҳақида ўйлар

бунга оиладаги муҳит, тарбия кўпроқ сабабчи эмасми-кан? Тўғри, бола азиз. Олоби ундан ҳам азиз. Хўш, ўша ресторанларда кайф бўлиб ўтирган, ярим тунгача дайдиб юрган болаларнинг ота-оналари қарерда? Неге улар жим? Фарзандларининг ичиди, ярим тунгача қўчаларда сангб юриши уларни нега ташвишга солмайди? Наҳотки бу лоқайдликнинг оқибати ёмон фожияларга олиб келишини улар билиш-маса?

Менимча, бола тарбияни асосан уйда олиши керак. Мактаб болага билим беради. Шу боис айбни педагогларга ва милицияга ағдариш инсофдан эмас. Ўз ота-онасининг гапига кирмаган бола уларнинг насихатига қўлоқ соладими?

Бўқа шаҳар. Ҳамза кўчасида Мухаммадшилар оиласи яшайди. Оила бошлиғи пенсионер. Улуг Ватан уруши қатнашчиси. Тез-тез милицияга телефон қилиб, ўғлидан нолийди. Шундай қақирувларнинг бирида мен бордим. Ярим тунда ўғли Ғуломжон ичиб келиб, тўполоқ кўтарайтган экан. Уни милицияга олиб келдик. Тонг отар-отмас отаси келди-ю, бошлиққа яланди.

— Ўғлимни қўйиб юборинглар. Ўпсиса қилиб қўйсалиринг бўлди.

Рад жавобини олган ота асабийлашди.

— Мен пенсионерман.

ланишга вақтлари йўқмиш. Саккиз соатлик ишдан сўнг чарчаб келишарми. Йўқ. Бу бахона эмас. Бу гапларга ишонмайман. Бунга қарада эртадан ярим тунгача ишда бўладиган милиционерларнинг болалари аллақачонқоқ безори бўлиб кетмасиди? Бола тарбиясида ҳам муҳимроқ иш бормикан?

Билишимча, ноҳия ижроия қўмиталари қўшларида воғта етмаган болалар билан ишлаш ва ичкикилоб-ликка қарши кураш комиссиялари мавжуд. Лекин уларни милиция билан ҳамкорликда иш олиб бортанликларини сира қўрмаганман. Назаримда, бу комиссиялар ҳўжақўрсинга тузилган, ҳолос.

Ўзбекистоннинг ҳамма ноҳияларида ижроия қўмита қарорига биноан совхоз, қолхоз, ташкилотлардан милицияга навбатчи автомашиналар ажратилган. Навбатчиликнинг рўйхати бор бўлса-да, айрим раҳбарлар бунга риоя қилишмайди. Автомашиналарини навбатчиликка қўйишмайди. Келганларининг эса бензин йўқ. Сабабини сўрасангиз, шофер елка қисади.

Тимирязев номли қолхоздан бир аёл телефон қилиб, бизни қақирди. Навбатчи машинада етиб бордик. Эшик олдиде ўндан ортиқ одам. Тогин урса талқон қилидиган йигитлар.

майти. Улар шундай деб жавоб қайтаришга ҳам ҳақли. Лекин ўша безорини ушлаб қилишга виждондан ҳақли эдилар. Ҳатто бунга мажбур эдилар. Чунки ҳар бир коммунистнинг, ҳар бир комсомолнинг жамият олдиде, халқ олдиде гражданлик бурчи бор. Бу бурчин нимадан иборат эканлигини, қолаверса, ўзбек кишиларига хос одамгарчиликни ҳар биримиз ич-ичимиздан ҳис қилмоғимиз даркор.

Бу билан нима демоқчиман? Нимагадир одамлар милицияга ёрдам беришни исташмайди.

Нера! Милиция идорасида юганини одамлар кўрса нима дейди. Гап-сўз кўпайди. Гувоҳликка ўтсанг қақираверишди. «Хатта тушинг, ўта тушинг» деб бекорга айтишмаган. Яхшиси, қўлогим тинч юргани матқўл.

Мен тўғри тушунинг. Милициядаги оддий протоколга ҳам камиде икки киши гувоҳ сифатида имзо чекиши керак. Бусиз беозори ҳам, чайқовчи ҳам, ташмачи ҳам, қўйингки оғир жиноятга қўл урган жиноятчи ҳам жазо бериб бўлмайди. Шундай экан, гувоҳни идорага бир-икки марта қақиритишга мажбур бўламиз. Аммо ҳеч ким уларни бир ойлаб қақирмайди. Бу ёлгон. Чунки қўлимиздаги «ишни» ўз муддатида тугатишга ўзимиз кўпроқ қизиқамиз. Са-

«ДАЙДИ» деганда ҳинд кинофильмига Раж Капур ижро этган воқеа ҳаёлигиздан ўтиб, унинг жуқини, қувноқ қилиқлари, беозор, дилшак ашулалари, ўйинлари кўз олдингизда намойён бўлади.

Бугунги кунда «дайди» тамоман бошқа одам. Онла қўрмай, ҳеч қарерда муқим йашмай, ўзи ва жамият учун фойдали иш билан шуғулланмайдиган кимсаларга нисбатан қўлланилади бу сўз. Тошкент вилояти ички ишлар бошқармасига қарашли 1-маҳсус қабул-тақсимлаш бўлимига шаҳар, ноҳия прокурорларининг руҳсати билан ана шундай кишилар келтирилади. Сўнг биричиси навбатда уларнинг исм-шарифлари аниқланади, ахволи суриштирилиб, ёнидаги бўйломлар рўйхатга олинади. Кейин у ҳақидаги ҳужжатлар назоратчи инспекторга келиб тушади. Инспектор қабул қилинган киши билан суҳбатлашиб, унинг илгари ишлаган, яшаган жойларига сўровномалар юборди. Саломатлиги назоратдан ўтказилиб, унинг ёшга, қобилиятига, сиҳатига қараб ху-

лоса чиқаради. Мана шу хулосага қараб у қариялар уйига, ноғиронлар касалхонасига жойлаштирилади ёки Иттифоқимизнинг бошқа шаҳарларидан келган бўлса

анча эрта бошлади. 8-синфни битириб ишга ҳам, ўқишга ҳам кирмади. 1989 йилнинг 8 март куни у уйда тунамади. Эртасига шира-кайф ҳолда уйга қайтади.

• Инсон ва ахлоқ •

ДАЙДИЛАР

уйигача кузатиб қўйилади. Баъзан улар ўз хоҳишлари ёки ҳўжалик буюртмалари асосида йўлланмалар билан ишга юборилади.

«Дайди»лар бу ерда бир ой сақланади. Баъзилар шу муддатда тавбаларига таяниб қоладилар. Улар орасида оила қуриш истағи борлиги, келаккада фойдали меҳнат билан шуғулланишга сўз берадиганлари ҳам учраб қолади. Лекин бундайлар жуда кам.

1971 йилда туғилган Ольга Калабутина ички-кечкиши

Табиики, ота-она унга танбеҳ беради. Ольга 15 март куни янги қийим-бошларини кийиб, қўлга соат тақиб уйдан бош олиб чиқиб кетади. 17 март куни уйдагилар ундан хат олишган. Ольга хатда янги қийимларнинг ҳақини албатта, тўлалигини билдиради ва шу билан ном-нишонсиз йўқолади.

18 декабрь куни Ольга Оққўрғон ноҳиясида пайдо бўлди, шу кунёқ у бизнинг маҳсус бўлимига келтирилди. Биздаги тартибга қу-

ра, зудлик билан унинг ота-онасига — Бошқирдистан АССР Қўмиртау шахрига хат йўллади. Бечора ота-она қизининг паспортини олиб етиб келишди. Олгадан расмий ваъдалар олиб, ота-онасига қўшиб жўнатди.

Александр Носков 1928 йилда Новосибирск вилоятининг Кинск шахрида туғилган. Биринчи марта 17 ёшида қотиллик қилиб 10 йилга озодликдан маҳрум этилган. 1956—57 йилларда бир йил муддат билан икки марта «ўтириб» чиққан. Тўртинчи марта 1961 йили 5 йилга, бешинчи марта 1971 йили 3 йилга, олтинчи марта 1981 йили 10 йилга «қасилган». Бир йигитнинг умрига теги — 30 йилга қамқоқда ўтказган А. Носков саломатлигиндан айрилган. 1989 йилнинг 23 ноябрида маҳсус бўлим рўйхатига олинди ва унинг саломатлигини тиклаш учун касалхонага юборилди.

1-маҳсус қабул-тақсимлаш бўлимида юзга яқин одам сақланади. Юзтасининг тақдирин юз хил. Улар ҳаётдан қўлоқ эшитмаган, кўз қўрмаган воқеалар келтиришимиз мумкин.

Умумий ётоқхоналарнинг етишмаслиги, «дайди»ларни иш билан таъминлаш катта муаммо эканлиги ҳали-вери ундайларнинг қамалишидан дарак бермайди. Ҳамонки бу муаммолар ечилимас экан, «дайди»лар маҳсус бўлимининг доимий «муҳлис-лари» бўлиб қолаверадилар. Ахир давлатимиз уларнинг бу ерда сақланиши учун озмунча харажат сарфлайоти-ми. Уларга ҳар ойда тахминан минг сўмдан зиёд, йилга эса 13 мингга яқин пул ажратилади. Улар ҳаммом, саргароҳхона, бошқа хизматлардан фойдаланадилар. Вратлар уларнинг саломатлигини назорат қилиб борадилар, дори-дармонлар билан беғул таъминланадилар.

Шаҳар, ноҳия Советлари ижроия комитетлари ишиси — «дайди»ларни ишга жойлаштириш, уларнинг муаммоларини ҳал қилишда ёрдам беришлари керак.

Ажмак КОМИЛОВ,
Тошкент вилояти ички ишлар бошқармаси 1-маҳсус қабул-тақсимлаш бўлимида бўлини бошлиғининг сўйиб ишлар бўйича ўринбосари, милиция майори.



- ЎЎТИЛАРНИ ОЎЎТА АЙЛАНТИРМАЙЛИК.
- ЧИҚИНДИЛАР ҚАБ-РИСТОНИ ҚАЧОН ТУГА-ТИЛАДИ?
- ҲАММА УЧУН ҚИЗИ-ҚАРЛИ.

ВИЛОЯТДА минерал ўғитлар ва заҳарли химикатларни ташини, сақлаш ва фойдаланишда катта камчиликларга йўл қўйилмоқда. Бу ҳақда неча йиллардан бери гапирилади. Аҳволни яхшилаш учун чора-тадбирлар белгиланади, бироқ уларнинг қўлчилиги қоғозда қолиб кетади. Вилоят табиатини муҳофаза қилиш комитетининг ақидида ўтказган текширишлари натижасида шу нарса маълум бўлдики, колхоз ва совхозларда мавжуд бўлган 191 та заҳарли химикатлар сақланадиган омборлардан бор йўғи 76 таси яъни 40 фоизигина талабга жавоб бера олади. 115 таси эса мослаштирилган биноларда жойлашган.

Шуни ачинарлики, яроқсиз омборларнинг қўлчилигида фойдаланиш аллақачон таъқиқлаб қўйилган заҳарли химикатлар ҳам сақланапти. Ҳисоб-китобларга қараганда бундай моддалардан вилотда 238 тонна мавжуд. Бутифос, фонтнурам, пентохлорентробензол, гексатнурам, метальдегиз, анаборинсульфат, редон ва бошқа химикатлар шулар жумласидир. Уларни йўқ қилиб юбориш ҳақидаги кўрсатма эса амалга оширилмапти. Ваҳоланки, ҳар қандай таъқиқларга қарамай улардан фойдаланиш ҳоллари рўй бериши мумкин.

Минерал ўғитлар сақланадиган омборларнинг аҳволи ҳам яхши эмас. Вилотда мавжуд 442 та омборхонадан фақат 105 тасигина талабга жавоб бера олади. Қолган 337 таси эса ё мослаштирилган бино ёки оддий шийпондан ўрин олган.

Бу аҳвол заҳарли химикатлар, айниқса минерал ўғитларнинг назоратсиз ишлатилишига сабаб бўляпти. Қолаверса қанчадан-қанча меҳнат ва маблағ сарфлаб ишлаб чиқарилган бундай махсулотлар қор-ёғир остида қолиб сифати бузилоқда, ноқуб бўлоқда. Текшириш вақтида Оҳангарон ноҳиясининг Серго Оржоникид

зе, Ворошилов номли совхозлари, Янгийўл ноҳиясининг Октябрь ва Калинин номли колхозларида, Тошкент ноҳиясининг баъзи хўжаликларида минерал ўғитлар ана шундай қаровсиз аҳволда ётганининг гувоҳи бўлиди.

Вилотимиз ижроия қўмитасининг 1988 йил 18 январда чиқарган 28/2-қарорида кўра ноҳияларда 15 та заҳарли химикатлар сақланадиган махсус омборлар ва 180 та химиявий ишлов бериш пунктлари қурилиши

минерал ўғитларни омборларда ва ишлатилиш жойларида ташини ҳам ташвишлантирарли аҳволда. Чунки улар махсус машиналарга эмас, оддий транспорт воситаларида ташилади. Бу ҳам атроф-муҳит ифлосланиб, омиёвий заҳарланишга олиб келиши мумкин.

Вилот қишлоқ хўжалиги-га кимёвий хизмат кўрсатиш ишлаб чиқариш бирлашмасининг қатор ҳужжатлари, маълумот ва ҳисоботларида вилотимиз ҳудудидида минерал ўғитлар ва заҳарли химикатларнинг ишлатилиши ҳақида маълумот берилган. Аммо, бу маълумотларни юзаси аниқлаш қилиб қўрилганда ҳам улар ҳақиқатда мутлоқ зидлиги аён бўлади. Бирлашма ҳужжатларидаги кўра 1988 йилда бир гектар ерга 4,8 килограмм заҳарли химикат ишлатилган. 1989 йилда эса бу миқдор гектар бошга 2,6 килограммига қайтаб, 2,2 килограммининг ташкил этган. Яна шу бирлашманинг маълумотида кўра ҳар йили вилотда 7—8 минг тонна атрофда заҳарли химикатлар (қишлоқ хўжалигида ишлатилиш учун) келтирилади. Энг од-

ҳисобласак ҳам, ўғит миқдори ўрта ҳисобда гектар бошга 625 килограммдан тўғри келяпти.

Вилот ер ресурсларини муҳофаза қилиш ва оқилона фойдаланишни назорат қилишга ихтисослашган инспекцияси ўз фаолияти давомида 85 та текшириш ўтказди. Улар, шунингдек 60 та омборхона ва ҳам текширишлар. Улардан фақат 8 тасигина фойдаланишга яроқли, деб топилди. 52 тасида эса ҳатто санитария паспорт ҳам йўқ. Уларда қўплат техника хавфсизлигини бузиш ҳоллари, санитария-эпидемиология станциясининг заҳарли химикатлар ва минерал ўғит олиштирилган сиркаксини кўрсатмаган кишиларга ҳам заҳарли химикатлар ва минерал ўғитларни бериб юбориш (Оҳангарон, Пискент ноҳияларида шундай бўлган) ҳоллари аниқланган.

Қўпчилик омборларда тўсиқлар ва ҳавонини тозалаш пунктлари ҳам йўқ. Келтирилатган химикатлар ва минерал ўғитларнинг ҳисобга олиб бориш ва уларни буюртмачиларга беришнинг маълум тартибларига (Оржоникидзе, Тошкент, Янгийўл, Бўстонлиқ ва бошқа ноҳияларда) амал қилинмапти.

Шундай текширишлар вақтида мутахассислар томонидан хўжаликлар раҳбарлари, га бажаришлари керак бўлган ишлар ҳақида 258 пунктдан иборат кўрсатмалар берилди. Тўрт нафар раҳбар ҳодимга жарима солинди. Бир омборхона эса ёпиб қўйилди. Лекин шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш керакики, қўрилган чоралар айнан юқори ташкилотларнинг айби билан вилотдаги аҳволни яхшилашга етарли таъсир этмапти. Жумладан, ишлатилиши аллақачон таъқиқланган заҳарли химикатларни йўқ қилишнинг учун вилотда қурилиш планлаштирилган заҳарли химикатлар қабристонини барпо этиш эса ҳали ҳам бошлангани йўқ. Кимнинг айби билан шундай бўляпти? Шунинг ҳам вилотимиздаги носоғлом технологияли саноат, транспорт корхоналари табиатга катта зарар келтирмоқда. Улардаги оғир аҳволни бартараф қилиш учун-ку миллионлаб сўм маблағ керак. Лекин юқоридаги каби кичик объектлар қурилишига маблағ топиш муаммо эканлигига ишонинг келмайди. Ёки жойлардаги минг ўлроқлар бу кўзга кўринмас хавфни писканд этишмаптимизми? Йўқса кўзга кўринмас эҳтишнинг кутиб ўтиришмас эди.

С. ДАДАЖОНОВ,
вилот табиати муҳофаза қилиш комитети ҳодими.

Ҳар тўғрида

ДАҲШАТЛИ АСАЛАРИ

● **АФРИКАНИНГ** ёвойи асаларилари Жанубий Американинг оғатига айланиб қолди. Қарли феълга эга бўлган бу жониворлар қўплатиб ҳужум қилади, ҳатто унинг заҳри инсонларнинг ўлимига сабаб бўляпти. Бразилияда бифарқлик билан уқсидан чиқариб юборилган бундай асаларилар аста-секин шимол томонга бормоқда, ҳозирдаёқ Мексика ва АҚШнинг жанубий чегараларига етди.

Улардан химоя қилишнинг барча усуллари ҳали етарли самара бермапти. Эндиканда яна бир усул таклиф қилинди. Унга асосан асаларига қўйиб батареяси бўлган ниҳоятда кичик радиопередатчик (умумий вази 0,035 грамм) ўрнатилди ва у қўйиб юборилди. Асалари ўз авлодларини тез топиб олади, радиотўқинлари орқали эса асаларилар уқсининг қардаслиги аниқланади ва йўқ қилинади.

ҒАРОИБ ТОШБАҚА

● **БРАЗИЛИЯНИНГ** Амана ҳудуддаги Терезини шаҳрида сирли воқеа содир бўлди. Полициячи Карлуш Лабрейра эрта саҳарлаб ўз участкасини айланиб чиқаётганда ғалати нарсани кўриб қолди. У ташқи кўринишдан унча катта бўлмаган тошбақа эди, бироқ метрлардан эди.

«Тошбақа» йўл четидан тез ўрмалаб борарди. Полициячи унга етай деб қолганда «тошбақа» қадамни тезлатди, сўнгра ниҳоят даражада тезлик билан қаттиқ ерни кавлаб бошлади. Орадан бир минут ўтган у бутунлай кўринмай қолди. Икки киши «тошбақа» орқасидан ерни кавлаб бошлади. Ниҳоят сал кам тўрт метр қўзилли кетган иннинг охирига етганларида ҳали совмаган бир ҳовуч кулни кўриларди, холос. Бу нима эди!— сўрайди «Бильд» газетаси. (ГФР).

ҲАММА УЧУН ҲАМ

ЗАҲРИНИ ИШЛАТМАЙДИ

● Заҳарли илонлар ўз душманларидан химоя қилиш учун заҳарини ҳар доим ҳам ишлатмас экан.

У, аввало, емиш топиш учун керак. Шу сабабли ҳам кишиларни қаққанда ҳар доим ҳам заҳар ажратмайди. Америкалик олимиларнинг аниқлашча заҳарли илонлар қаққан одамларнинг сал кам 20 фоизига заҳар солинмаган. Бироқ, Американинг шу ҳақда ёзган «Интернашнел Уайлд-лайф» журнали заҳар солинган-солинмаганининг дарҳол қандай билиш мумкинлигини айтмаган.

• ЭКОЛОГИЯ МУАММОЛАРИ

КИМНИНГ АЙБИ БИЛАН

керак эди. Уларнинг 56 таси 1988 йилда, 67 таси 1989 йилда баъзилашди, 57 таси эса 1990 йилда фойдаланишга топширилиши планлаштирилган эди. Афсуски, бу борада деярли ҳеч қандай иш қилинмади. Бунга вилот ижроия қўмитасининг капитал маблағ, кредит ва қурилиш материаллари ажратмаётганили сабаб бўляпти.

Шуни алоҳида қайд этиб ўтиш керакики, лиги омборлар ва химиявий ишлов бериш пунктлари қуриш билан бирга ҳозир мавжуд бўлганларнинг ҳам қўлчилигини реконструкция қилиш ва жиҳозлаш керак. Уларнинг хавфсизлигини таъминлаш учун мослаштирилган биноларда марказлашган заҳарли нуктадан, улар учун зарур бўлган жиҳоз ва анжомлар, ўт ўчириш, санитария маъиши хоналари бўлиши керак.

Заҳарли химикатлар ва

дий арифметик ҳисоб ҳам бу миқдор барча экиладиган ерга тақсимланганда гектар бошга 20 килограммининг ташкил этилиши кўрсатиб турибди. Баъзи ҳолларда эса унинг миқдори гектар бошга 33—51 килограммига етайтганлиги вилот ижроия қўмитасининг юқорида айтиб ўтилган қарориди қайд этилган.

Вилотнинг минерал ўғитлар сақланадиган тўрт базаси (Бўстонлиқ, Бекобод, Кучлик ва Янгийўл)га эса ҳар йили 300 минг тонна минерал ўғит келиб тушади. Ҳар йили шунча миқдорда ўғит олишга, демак улар ҳар йили шунча миқдорда ишлатилади ҳам. Уни вилотдаги экин майдонларининг ҳар гектарига тақсимлаб чиққанда эса бир гектарга 800 килограммдан тўғри келяпти. Ваҳоланки 340—350 килограммдан ошмаслиги керак. Агар 1989 йилда 250 минг тонна ишлатилган деб

қишлоққача оқиб келади, ер ости сувлари, булоқларни булғатади. Оқибатда асосан сабавотчилик билан шуғулланаётган колхозимизда бундай экинлар ҳосилдорлиги қайтаб кетмоқда. Дарҳақлар ўзидан-ўзи қуриб қоляпти. Заҳарланган молларимиз харом ўлмоқда.

Биз чиқиндилар «қабрис-

риш юзасидан шошилинч чоралар тўғрисида» Тошкент вилот партия ташкилоти йиғилиши эди.

Ўтган йилнинг августидида Ғазалкентда бўлиб ўтган ҳам анжуман қароридида шундай жумлалар бор: «Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўзбекистон ССР Давлат табиатини муҳофаза қилиш ко-

раҳбарларининг эсларига ҳам келмаётганга ўхшайди. Чунки аҳвол биров бўлса ҳам ўзгаргани йўқ. Чиқиндилар ташини ҳамон барҳам топтани йўқ.

Бу мутасадди ташкилотлар раҳбарлари қарор ҳужжасини учун ёзилганга-лигини чуқур англаб, тезроқ ишга киришишлари керак. Биз улардан шунини талаб этамиз. Қайта қуриш, ошқо-ралик ва демократиялаш жараёнига тобора аж олаётган ҳозирги вақтда пайсалга солиш ўрнига амалий иш билан шуғулланиш кераклигини яна бир бор эслатиб ўтмоқчимиз.

Айдарли участкаси аҳолиси номида:

Т. КАЛИМБЕТОВ,

М. ТАСИБОВ,

Д. АЙДАРҚУЛОВ,

М. ЕСИМОВ — Улуғ

Ватан уруши қатнашчилари;

Б. МУХИТИДОНОВ — қишлоқ шўреси раиси;

А. СПАШЕВ, Ш. ТОШМУРОТОВА — ноҳия шўреси депутатлари.

• Ташвишли хабар

ХУРМАТЛИ муҳаррир, ушбу шикоят хатини Бўстонлиқ ноҳияси «Ленинград» жамоа хўжалигининг Айдарли участкаси аҳолиси номидан ёзаямиз. Шу участкада уч юзга яқин колхозчи ва чорвадорлар оиласи яшайди. Уларнинг ақсарияти кўп болали. Шу ёш авлодининг келажаги бизни ташвишга солмоқда.

Ҳап бундай. Айдарли қишлоғидан икки ярим километрча наридаги тоғ бағрида «Электрхимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси, ядро физикаси илмий-тадқиқот институтини ва бошқа қатор ташкилотларнинг зарарли чиқиндилари қўйилган жой бор. Унга ўн беш йилдан бери турли хил чиқиндилар ташланиб келинмоқда. У шу атрофда экологик вазиятни мушкуллаштирадиган манбага айланиб қолди.

Айниқса, айдарличилар бошга битган бало бўлди. Зарарли чиқиндилар бу ерда яшовчи аҳолининг турмуш шароитларини янада мушкуллаштиряпти. Кек-

ўтишнинг ўзидеёқ атроф-муҳит муайян даражада ифлосланади. Бу бир. Иккинчидан моллар боқиладиган йиллар унинг атрофидида жойлашган, хўжалиқнинг тўрт отар қўйи шу ерда боқилади. Улар шу «қабристон»даги чиқиндилар таъсирида муайян даражада заҳарланган майдонларда ўталайди. Заҳарли моддалар ёғир-қор сувлари билан

тонини йўқотишни илтимос қилиб, жумҳурият ва вилотнинг қатор мутасадди ташкилотларига, газеталар редакцияларига мурожаат қилдик. Лекин ҳеч қандай ўзгариш бўлмади. Ниҳоят бизга умид бахш этган воқеа бўлиб ўтди: «Бўстонлиқ ва Паркент ноҳияларини экологик соғломлаштириш ва ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш жадаллашти-

митети «Электрхимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси билан биргаликда қарорлашган ишлаб чиқаришнинг заҳарли чиқиндилари ташланадиган «Ленинград» колхозини ҳудудидида жойлашган пунктнинг хавфсизроқ жойга қўйиш масаласини ўрғаниб чиқсинлар». Айтидан бу кўрсатмани бажариш юқорида номлари зикр этилган корхона-ташкилотлар

ҚАРОРНИНГ ИЖРОСИ ҚАНИ?

ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА

Душанба

12 МАРТ

ЎЗТВ I

11.30 Телефильм. 11.40 Орзуларимиз қандоқ. Бадий фильм. 12.55 СССР халқ депутатлари навбатдан ташқари III сьездининг очилиши. 17.30 Телефильм. 18.05 Мультифильм. 18.20 Волейбол бўйича СССР чемпионати, 19.00 Фан — ишлаб чиқаришга. 19.30 «Ахборот». 20.50 Концерт. 21.30 «Время». 22.15 Тошлоқда ҳам дарахт ўсади. Бадий фильм. 23.25 Янгилликлар.

ЎЗТВ II

19.05 Касблар ҳақида ҳикоялар. 19.35 Гайдуклар. Бадий фильм. 21.00 Утмишсиз келажак йўли. ФРУНЗЕ кўрсатади. 21.30 «Время». 22.00 Элет кундалугу. 23.05 Ошкор қилинмасин.

MT I

7.00 «120 минут». 9.05 Омадли аёллар. Бадий фильм. 2-серия. 10.20 Футбол шарҳи. 10.50 Концерт. 11.15 Л. Матуковский. «Донилик ўлчови. Спектакль». 12.50 Концерт. 12.55 СССР халқ депутатлари навбатдан ташқари III сьездининг очилиши. Кўрсатув тугагач — Концерт. 15.30 Болалар расмлари қаерда бўлади? 16.15 Фильм-концерт. 17.10 Болалар соати. 18.10 Ҳайкириқ. 18.55 Коллаж. 19.00 «Время». 19.30 И. Штраус оламида 20.05 Футбол шарҳи. 20.35 Чоликуши. Бадий фильм. 1-серия. 21.30 «Время». 22.05 Сўз. 24.00 ТСН. Янгилликлар хизмати.

MT II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Илмий-оммабон фильмлар. 9.35, 10.35 Тарих. 10.05 Италия тили. 11.05 СССР Олий Совети сессиясида. 12.05 Фотоконкурс. 12.10 Киноконцерт. 12.55 СССР халқ депутатлари навбатдан ташқари III сьездининг очилиши. Кўрсатув тугагач — Концерт. 15.30 Телефильмлар. 16.50 Уйин. Хужжатли фильм. 17.35 Коллаж. 17.40 Концерт. 18.30 Спидвей. Жаҳон чемпионати. 19.00 «Время». 19.30 Концерт. 19.45 Хужжатли фильмлар. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.50 Рига Дом жомийси. 21.20 Концерт. 22.00 Футбол. СССР чемпионати. 23.50 Биз биргемиз, ойикон. Бадий фильм.

Сешанба

13 МАРТ

ЎЗТВ I

17.30 Телефильм. 17.45 Мультифильм. 17.55 Ўзбек тили ўрганамиз. 18.30 Мисрда дўстона учрашулар. 19.30 «Ахборот». 19.50 Покланиш йўлида. 20.20 Мультифильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 Концерт. 21.30 «Время». 22.00 Тошлоқда ҳам дарахт ўсади. Бадий фильм. 2-серия. 23.10 Янгилликлар.

ЎЗТВ II

19.05 Регби. Уртоқлик учрашуви. 19.45 Алп йигитнинг уйланиши. Бадий фильм. 20.50 «Тошкент» студияси кўрсатади. ДУШАНБЕ кўрсатади. 21.30 «Время». 22.00 Нури зиндаги.

MT I

7.00 «120 минут». 9.00 Омадли аёллар. Бадий фильм. 3-серия. 10.15 Футбол. СССР чемпионати. 11.55 Болалар соа-

ти. 12.55 Коллаж. 13.00 «Время». 13.30 Бу бўлган... бўлганди... 13.50 Ҳайвонот оламида. 14.50 Мультифильм. 16.35 Хужжатли фильм. 17.00 Концерт. 17.20 Социализм муаммолари. 18.05 Хор ҳамда биз. 18.50 Мультифильм. 19.00 «Время». 19.30 Ёшлар хабарномаси. 20.10 Хужжатли фильм. 20.30 Чоликуши. Бадий фильм. 2-серия. 21.30 «Время». 22.00 Хужжатли фильм. 23.15 Сунгги манзулгоҳ. 00.15 ТСН. Янгилликлар телевизион хизмати.

MT II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Илмий-оммабон фильм. 9.35, 10.35 Ойлави турмуш этикаси ва психологияси. 10.05 ва 11.05 Француз тили. 11.35 Биология. 11.55 Билимдонлар учун машқ. 12.40 Концерт. 12.55 Биз биргемиз, ойикон. Бадий фильм. 14.05, 17.30 Ритмик гимнастика. 14.35 Телефильмлар сеанси. 15.50 Т. Шинга учрашуга таклиф этади. 18.00 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. 19.00 «Время». 19.30 СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари III сьездида. Танаффусда (20.30) Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!

Чоршанба

14 МАРТ

ЎЗТВ I

11.30 Математика. 12.00 Телефильм. 12.30 Совет давлати ва ҳуқуқи асослари. 13.00 Качал полдон. Спектакль. 17.30 Телефильм. 18.05 Мультифильм. 18.20 Қизлик уйга раҳмат ёгсин. 18.50 Ўлкамизни бог-роғларга айлантирайлик. 19.30 «Ахборот». 19.50 Тилга эътибор. 20.30 «Ахборот». 20.50 Концерт. 21.30 «Время». 22.00 Долзарб мавзу. 22.20 Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари. 23.35 Янгилликлар.

ЎЗТВ II

19.05 Телефильмлар. 19.35 Жанговар машина экипажи. Бадий фильм. 20.45 «Тошкент» студияси кўрсатади. ФРУНЗЕ кўрсатади. 21.30 «Время». 22.00 Бир умр мобайнида. Бадий фильм. 23.10 Хужжатли фильмлар.

MT I

7.00 «120 минут». 9.00 Омадли аёллар. Бадий фильм. 4-серия. 10.20 Чашмалар. 10.50 Мультифильм. 11.00 Ёшлар хабарномаси. 11.40 Дунё бўйлаб. 12.40 Шеърят лаҳзалари. 12.45 Камалак. 13.00 «Время». 13.30 Фильм-спектакль. 16.45 Мусикий хазина. 17.35 Болалар соати. 18.35 Урал оқшони. 18.55 Коллаж. 19.00 «Время». 19.30 Босқичлар. 20.40 Чоликуши. Бадий фильм. 3-серия. 21.30 «Время». 22.00 Крейцер сонатаси. Бадий фильм. 00.35 ТСН. Янгилликлар телевизион хизмати.

MT II

17.30 Болаларга ҳайвонлар ҳақида. 18.00 Концерт. 18.30 Гинтер ва бошқалар. 19.00 «Время». 19.30 СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари III сьездида. Танаффусда (20.30) — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар.

Пайшанба

15 МАРТ

ЎЗТВ I

11.30 Зоология. 12.00 Телефильм. 12.30 Кимё. 13.00 Гайдуклар. Бадий фильм. 17.30 Эстетика асослари. 18.05 Мультифильм. 18.20 Хўжасизликка барҳам берайлик. 18.50 Наврўз тарадудди. 19.30 «Ахборот». 19.50 «Алифбо сабоқлари». 20.20 Манзарали фильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 Концерт. 21.30 «Время». 22.00 Олмазор. Бадий фильм. 23.30 Янгилликлар.

ЎЗТВ II

19.00 Концерт. 19.25 Телефильм. 20.20 Реклама. 20.30 «Тошкент» студияси кўрсатади. ФРУНЗЕ кўрсатади. 21.30 «Время». 22.00 Кулранг сичқон. Бадий фильм. 23.30 Фильм-концерт.

MT I

7.00 «120 минут». 9.00 Омадли аёллар. Бадий фильм. 5-серия. 10.15 Концерт. 10.35 Сунгги манзулгоҳ. 11.35 Мультифильм. 11.55 Болалар соати. 12.55 Коллаж. 13.00 Концерт. 14.10 Хужжатли фильм. 16.35 Умрга ҳамроҳ қўшиқ. 17.00 Хужжатли фильм. 17.55 Концерт. 18.30 ТелеЭКО журнали. 19.00 «Время». 19.30... 16 ёшгача ва ундан катталар. 20.15 Концерт. 20.45 Чоликуши. Бадий фильм. 4-серия. 21.30 «Время». 22.00 Долзарб интервью. 22.10 Телевизион танишув. 23.20 Концерт. 00.25 ТСН. Янгилликлар телевизион хизмати.

MT II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Илмий-оммабон фильмлар. 9.35, 10.35 Умумий биология. 12.05 Финляндия телевидениесининг кўрсатуви. 13.00 Киноафиша. 14.00 Ритмик гимнастика. 14.45 Телефильмлар. 15.50 Адабий театр. 17.30 Концерт. 18.00 Хужжатли фильм. 18.45 Парнас сари бир босқич. 19.00 «Время». 19.30 Информацион программа. Танаффусда (20.30) — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!

Жума

16 МАРТ

ЎЗТВ I

11.30 Жамиятшунослик. 12.00 Галабанинг 45 йиллигига. 12.30 Табиатшунослик. 13.00 Жанговар машина экипажи. Бадий фильм. 17.30 Рус тили сабоқлари. 18.05 Мультифильм. 18.20 «Ёшлик» студияси кўрсатади. 18.50 Санъат олами. 19.30 «Ахборот». 19.50 Маорифимиз муаммолари. 20.30 «Ахборот». 20.50 Концерт. 21.30 ЎзССР Ички ишлар министрлигининг матбуот маркази хабар қилади. 21.30 «Время». 22.00 Одбона. 22.15 Абдулла Қодирий. «Обид Кетмон». 23.25 Янгилликлар.

ЎЗТВ II

19.05 Телефильм. 20.00 Диктат, старт! 20.30 Этикадо. ДУШАНБЕ кўрсатади. 21.30 «Время». 22.00 Шошмақом дурдоналари. 22.40 Марк Твен қарши. Бадий фильм.

MT I

7.00 «120 минут». 9.00 Крейцер сонатаси. Бадий фильм. 1 ва 2-сериялар. 11.35 Циркий

ҳамма севади. 12.10 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 12.55 Коллаж. 13.00 «Время». 13.30 МТ хазинасида. 16.35 Хужжатли фильм. 17.00 Илмий хабарнома. 17.45 Мультифильм. 17.55 Мусикий программа. 18.30 Хужжатли фильм. 18.55 Коллаж. 19.00 «Время». 19.30 Ҳокимият — Советларга. 20.00 Бой берилган галактика. 20.05 Сизга қўшиқ куйлаб бераман. 20.35 Чоликуши. Бадий фильм. 5-серия. 21.30 «Время». 22.00 Бу бўлган... бўлганди... 22.20 Нигоҳ.

MT II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Илмий-оммабон фильмлар. 9.35, 10.35 Мусика. 10.05 ва 11.00 Инглиз тили. 11.35 12.40 Табиатшунослик. 11.55 Илмий хабарнома. 13.00 Хоккей. СССР чемпионати. 14.20 Ҳаётга қайтганлар. Хужжатли фильм. 14.50 Сунжада, дарё ёқасида. 15.20 Денгиз заҳматкашлари. 3-серия. 17.25 Ирландиянинг миллий байрамига. 19.00 «Время». 19.30 СССР Олий Совети сессиясида. Танаффусда — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар.

Шанба

17 МАРТ

ЎЗТВ I

9.00 Ассалому алайкум. 10.00 Табиат ва биз. 11.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. 11.50 Ой бориб, омон қайт. Бадий фильм. 13.10 Сеҳрилы сўз. Спектакль. 14.20 Сизга қандай хизмат кўрсатишяпти? 18.05 Мультифильм. 18.15 Тенгдошлар. 19.00 Ўзбек тилини ўрганамиз. 19.30 «Ахборот». 19.45 «Оламга савҳат». 20.30 «Ҳафтаноман». 21.15 Оқшом эрталари. 21.30 «Время». 22.00 Жумҳурият агросаноат комплекси ходимларининг курултойи. Курултой қатнашчилари учун концерт.

ЎЗТВ II

ДУШАНБЕ кўрсатади. 9.00 Савту калом. 9.55 Кинопрограмма. 10.55 Фильм-концерт. 11.55 Она айик операциясининг барбод бўлиши. Бадий фильм. 17.40 Лабиринт. 18.20 Мультифильм. 18.40 Ёшлар ва қайта қуриш. 19.00 Новости. 19.20 Мерос. 20.00 «Ахборот». 20.20 Концерт. 21.30 «Время». 22.00 Она айик операциясининг барбод бўлиши. Бадий фильм.

MT I

7.00 «120 минут». 9.05 «Онам, дадам ва мен». 9.35 Уй академияси. 10.05 Йил фасллари. 11.05 Дон Кихот. Бадий фильм. 12.40 Партнёр. 13.10 Запас вариант. Бадий фильм. 14.35 Мультифильм. 14.55 Мўжизасиз мўжизалар. 15.55 Фолиблар. 16.55 Ер — она масканимиз. 17.00 Концерт. 17.25 Сиёсий суҳбатлар. 17.55 «Камалак». 18.30 Халқаро панорама. 19.15 Мультифильмлар. 19.30 Ти-Би-Эс телевидениеси кечаси. 21.30 «Время». 22.00 Долзарб интервью. 22.10 Телеесок. 22.35 Ти-Би-Эс телевидениеси кечасининг давоми.

MT II

8.30 Эрталабки гимнастика. 8.45 Мультифильм. 9.05 Экранда 01 хизмати. 9.35 Қўлдаги оққушлар. Бадий фильм. 12.00 Рус тили. 12.30 Матбуот клуби. 13.30 Ҳамдустлик видеоканали. 16.30 Совет Россияси видеоканали. 19.00 «Время». 19.30 СССР Олий Совети сессиясида. Танаффусда — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!

Якшанба

18 МАРТ

ЎЗТВ I

9.00 Ассалому алайкум. 10.00 Фильм-концерт. 10.30 Компьютер сабоқлари. 10.55 Хотинининг эри. Спектакль. 12.45 Хужжатли экран. 13.30 Амалий давра суҳбати. 14.30 Алифбо сабоқлари. 15.00 Замандас. 16.00 Концерт. 16.45 Реклама. 18.00 Санъат гунчалари. 18.40 Инсон ва хизмат кўрсатиш тармоқлари. 19.30 «Ахборот». 19.50 Сиҳат-саломатлик. 20.25 Реклама. 20.30 «Ахборот». 20.50 Фильмотекаимиз жавонларидан. 21.30 «7 кун». 22.30 Дилрабо шеърят кечаси.

ЎЗТВ II

ДУШАНБЕ кўрсатади. 10.00 «Ахборот». 10.25 Хужжатли фильм. 10.40 Дониш студияси. 11.15 Фильм-концерт. 12.35 Мен севган масҳарабоз. Бадий фильм. 17.35 Мультифильм. 18.00 Мўжиза-алифбо. 18.30 Телетомошабин ҳамроҳи. 19.00 Забони мо — жаҳони мо. 20.00 Ҳафта. 20.30 Таронаҳои Шарқ. 21.30 «7 кун». 22.30 Мен севган масҳарабоз. Бадий фильм.

MT I

8.30 Спорт ҳамма учун. 8.45 Ритмик гимнастика. 9.15 Спортлото. 9.30 Эрта саҳарлаб. 10.30 Ватан хизматига. 11.30 Блиц тонгги. 12.00 Концерт. 12.05 Здравье. 12.50 Қорқиз. Бадий фильм. 14.30 Педагогика ҳамма учун. 16.00 Қишлоқ янгилликлари. 17.15 Фигуралли учини. 19.30 Мультифильм. 20.05 Аткинс. Бадий фильм. 21.30 «7 кун». 22.30 «Абадият ҳақида ўйлар». 22.45 Мирей Матье куйлайди.

MT II

8.30 Зарядкага сафланинг! 8.45 Мультифильм. 9.05 Концерт. 9.35 Ягув. Бадий фильм. 10.50 Хужжатли фильм. 11.05 Коллаж. 11.10 Концерт. 11.55 Миллий баскетбол ассоциацияси профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати. 12.55 Биз яшаётган олам. 13.40 Болалар учун фильм. 15.00 Совет Россияси видеоканали. 17.30 Планета. 18.30 Мусикий видеоканал. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 «Агар сиз...» 21.30 «7 кун». 22.30 Бу ажойиб камолот ёши. Бадий фильм. 23.40 Сувга сакраш. СССР ва АҚШ терма командаларининг матчи.

ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА

ХАЛҚЛАР.
УРФ-ОДАТЛАРКИШНИ КУЗАТИШ
БАЙРАМИ

ҚАЙТА кўриш шарофати туфайли совет халқларининг қадимги урф-одатлари ва русумларига алоҳида эътибор берилмоқда. Славян халқларининг шундай аъёналаридан бири — Масленица, яъни кишини тантанали кузатиш бўлиб, у жуда қадим даврлардан кишининг охири ва баҳорининг илк кунларида нишонлаб келинган. Кишлар бу йилги ҳосилнинг мўл бўлишига катта умид боғлаб, байрам дастурхонига атай миллий таомларнинг энг лаззатлиларини тайёрлаганлар.

Яқинда Тошкент шаҳрининг Бектемир ноҳиясида ана шу халқ байрами кенг нишонланди. Унда турли миллат вакиллари қатнашишди. Бу ерда турли хил қувноқ халқ томошалари кўрсатилди, тўпаланганлар ҳавасдорлик коллективлари санъати ва озиқ-овқат ва савдо шаҳобчалари ходимлари хизматидан баҳраманд бўлдилар.

СУРАТЛАРДА: Байрамдан лавҳалар.

М. МАҲМУДОВ суратлари.

ХИНД
ЛАТИФАЛАРИДАН

(«ЧАТНАТЕ ЧУТКУЛЕ» ТУПЛАМИДАН)

Қаландар (пудратчига мурожаат қилиб): Сэтх-жи, мен очман. Бирор егулик нарсаси бергин.

Сэтх: Жўнаб қол, жўнаб қол, хотиним уйда эмас.

Қаландар: Мен сендан хотинингни сўраётганим йўқ-ку!

Тингловчи (лекторга): Сизнинг лекциянгизга доим келиб тураман!

Лектор (хурсандлигидан): Наҳотки шунчалик қизиқ бўлсал!

Тингловчи: Албатта! Лекциянгиз ўқилётган вақтда бироз мизғиб олиш мумкин. Бўш ўринлар ҳам кўп бўлади.

Ҳакам (айбланувчига): Сизга ҳурматли Моэтрамни туфли билан уриб ҳақорат қилгансиз, деб айб қўйишпти. Шу тўғрими?

Айбланувчи: Албатта. Мен ҳақиқатда ҳам уни туфли билан бир марта урдим.

Ҳакам: У айбнингизга иқроор бўлаётган экансиз сиз беш ру-

лий жарима тўlaysиз, шундай ҳукм чиқараман.

Судланувчи (стол устига ўн рупия пулни қўйиб): Беш рупияси жаримага, қолганини олдиндан тўлаб қўялман.

Мағрур жаноб Шехнчилли (ҳиндиларнинг Афандиси)га мурожаат қилиб: Оғайни, сени нима деб қақришди.

Шехнчилли: Омадсиз.

Жаноб: Оббў оғайни-е, жуда қойилмақом лақаб-ку!

Шехнчилли: Сизга шунчалик ақиб қолган бўлса, марҳамат олақолинг. Мен ўзимга бошқасини топиб оламан.

Ота (қизини қўлини сўраб келган йигитга): мистер Сингх, ўзингиз оддий аскар бўлсангиз, қизингизга уйланишни истабсиз. Сиз унинг истакларини бақо келтира оласизми?

Йигит: У ўзининг ягона истеги менга турмушга чиқиш, деб айтди-ку!

ЕШИ етмишларга бориб қолган бўлишига қарамай тўма-мазракларда хизмат қилиб чарчамайдиган Карим отага ҳавасим келади. Бола-чақасидан тинчиб уяли-жуяли бўлиб кетган бу одамга ҳайрон қоламан. Ҳайратда ўнга ёшн орқада қолдиранди. Маҳалла иши деса, ҳаммаша ҳозир-нозир. Каттаки-кичикки, бирор юмуш билан мурожаат қилса, ҳудди ўз ишини қилгандек сидқидилдан бажаради. Маҳаллада Карим исмли кексалар олтига бўлганлиги учун унинг исмига «бақироқ» сўзини қўшиб айтишади. Тўйларда ошпаз дошқозонга гурчун солиши биланоқ Карим ота ҳассасини дўқиллатиб олиб «палончиникига ошга...» деб кўча айлини хабарлаб келади. Шунинг учун бўлса керак уни «Карим бақироқ» дейишади.

Қўлини кўрган бу отахон бир кун менга бир воқеани ҳикоя қилиб беради экан, қўнам, сен — мухбирсан, бу воқеани пардозламай ёз, ёшларга ҳам, кексаларга ҳам бир хилда ибрат бўлсин,—деб қолди. Сарлавҳасини «Дилдордан худо бозор» деб қўй, ана у ёшнинг ўзини биласан. Орқа қўлини Толибжонни биласан-а, сен тенги у. Одам туғул бирор жонзотга озор бермаган. Шунанга мулоим йигит. Раҳматли отаси билан ер қилирлаб, бу ерларга кўчиб келгунча «Мерганча»да дармин кўшни бўлиб яшарди. Қариндондан булбул деганларидек, отаси домд ичиб олиб бўлар-бўлмаста тўполон чиқариб юрадиган, маҳаллага отининг қашқасидек маълум бўлган

Тошпўлат пиёнистанинг шу якка-ягона ўғли «булбул» чиқиб қолди. Вояга етиши билан заводга ишга кирди, мактабни кечкурун, институтни сиртдан битирди. Кўп ўтмай цех бошлиғи, сўнг бош инженер, пировардида директор бўлди. Отаси эса маҳаллада тўй-мазракларга чиқмас, аниқроғи, одамлар уни хушламасди. Бир кун тўйга хабарлаб юриб, эшик олдида Толибжонни учратиб қолди. Босиб ўтиб кетолмадим.

• Турмуш чорраҳаларида
**ТОШПЎЛАТ
ОТАНИНГ ҚАСАМИ**

— Укам, сенам бундай маҳаллага аралашиб тур, ҳадеб ишини баҳона қилаверма. Ё директор тўйга, мазракага чиқмасин, деган қонун борми? Яхши кўнингга ҳам, ёмон кўнингга ҳам мана шу маҳалла асосдети,— дедим.

Толибжон бошини қўйи солганча гапларини чурқ этмай эшитди. Тўй-турникларга аралашиб туришга ваъда берди-да, сўнг бироз тортиниб «сизнинг маслаҳатингизга муҳтожман» деб қолди. Қош қорайтириб уйга чиқди.

— Отасидан шикоят қил-япти деб сира ўйламанг Карим ака,— деди ҳикоятламуз бўлиб. — Дардимни кимга айтишни билмайман. Отанинг

юриш-туришидан, ичкилик ичинидан бошим эгик. Нима қилганда ҳам падарим. Қай-дан ёпишди бу бало! Хабарингиз борми-йўқми, яқинда Соҳига жўнатгандим. Бир ҳафта қолмай қайтиб келдилар. «Нега бундай қилдингиз», деса, «эрикиб кетдим, сенларни соғиндим», дедилар. Қаёқда, уфотларини соғинганлар. Уларга Али ака билан Самандар ота бўлса бўлгани. Каттиқроқ у-бу деб яна дилларига озор бериб қўяманим,

деб сўз очмайман. Кеча ёранг ухлатгандик, алламахалда Али ака яримтани кўтариб келиб қолди. Ухладилар, деганимга қўймай уйготасан, деб кетмадилар. Кечаси билан мижога қоқмай чиқдим. Кўча-кўйда, тенгкурларим ўртасида бош кўтаролмайдиган бўлиб қолдим. Маҳаллага қўшилмолаётганлигимни энди тушунагандирсиз!

— Мажбурлаб даволатсак бўлмасмикин? — Униям қилдим. Касалхонадан ҳам қочиб келдилар. Толибжонни юпатиб кузатиб қўйдиму Тошпўлатни бу йўлдан қандай қилиб қайтариш ҳаёлимдан кетмасди. Йигитга ачинаман, ёш бўлса ҳам кат-

тагина корхонага бош, обрўли. Отанининг бу қилимишларидан эса дили вайрон, нима қиларини билмайди.

Тошпўлатни чеккага олиб насихат қилдим, бўлмади. Тўй-мазракларда одамлар олди-деза қилиб кўрдим, қор этмади. Шу орада уфотларидан бири Самандар ота тўсатдан бандаликни бақо қилиб қолди. Мозор бошдан қайтга, миямга бир фикр келди. Аввалига чўчидим. Кейин таваккал қилдим. Доғла тиловатидан кейин бир гуруҳ ёшлар тарқалди. Кексалар қолганди, доғлага юзланганди.

— Таксир, шу Тошпўлат ҳақида ҳам бир дуо қилинг, бугундан бошлаб ичмасликка қасам қилти. — Ҳамма менга қаради. Уртада фотиҳага қўлимни очиб турардим. Одамлар ҳайрон. Ниҳоят имом фотиҳага қўл очди. Тошпўлат мўлтираганча бир менга, бир одамларга қарарди. Ниҳоят ҳамма юзига фотиҳа тортиди. Тошпўлат ҳам қўлини юзига олиб борганига кўзим тушиб қолди. Улфоти Самандар отанинг тасодифан кўчада вафот этиб қолганини ёки унинг жанозасидан кейинги ўша қалтис ҳаракатим таъсир қилди-ми, ўша кундан бошлаб Тошпўлат ичмай қўйди...

Самандар отанинг икки ўғли, Али ақанинг кенжаси ҳозирда Толибжон бошқараётган заводда ишляпти.

Карим ота сўзлаб берган бу ҳаётий воқеани бўймай, қандай бўлса шундайлигича қогозга туширдим. Фақат директорнинг номини ўзгартирдим, холос.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

КИМ ҚАНДАЙ
ЎҚИТАДИ?

Бошланғич мактабининг билмлар пойдевори деб аталиши бежиз эмас. Ўқувчиларга ёшлиқдан атрофидан пухта билим беришда илғор ўқитувчиларнинг ортирган бой тажрибаларини амалда қўллашнинг аҳамияти каттадир. Бу борада қилинётган ибратли ишлар Олмалиқ шаҳри бўйича яқинда ўтказилган йилгида умумлаштирилди. Бу тадбир методик ҳовар кўриги кўришида амалга оширилди.

Кўрми доирасида очик дарслар ўтказилиб, ўқув-кўрсатмали қуроллар кўргазмаси ташкил этилди. «Бошланғич мактабда дарс», «Ҳозирги замон дарси олдида қўйилган талаблар» деган мавзуларда уюштирилган кўрава суҳбатини ҳам кўпчиликлда қизиқиш уйғотди.

С. ОДИЛОВА.

(«Тошкент ҳақиқати»нинг навбатдаги сонин 12 мартда чиқадиган).

Мухаррир
Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ
ҲАКИКАТИ

(«Ташкентская правда») Орган Ташкентского обкома Коммунистической партии Узбекистана и областного Совета народных депутатов

Издается на узбекском языке
Редакция адреси:
700083, ГСП, Тошкент,
Ленинград кўчаси, 32
ТЕЛЕФОНЫ: 33-40-48,
32-53-54 хатлар ва оммавий ишлар бўлими.

РАССОМ
ХАНДАСИ

— Нияма бало, юриш-туришда Робинзон Крузога тақдир қилаласанми?
— Йў-э, янави «экспресс»га чиқсангиз сиз ҳам Робинзон бўлиб қоласиз.



Ферма мудир: — Моллар совуқда қотмасин деб, испанча томошани мажқ қилаяпти.

Шавкат ТУРОВОВ расмлари.